

VANDRING PÅ DALARÖ

En vandring i det gamla tull- och lotssamhället

SC334
2024

Vandringen utgår från torget och följer Odinsvägen ner till Hotellbryggan och fortsätter till Fiskarhamnen. Därefter fortsätter vandringen förbi Anders Franzéns museum, uppför Franzéns trappa och förbi Societetshuset vid Nedre Tegnersvägen.

Vandringen går vidare utefter Lotsberget, passerar huset där Anders Zorn målade sina skärgårdsmålningar och fortsätter förbi Bellevue fram till Baldersvägen, där vi viker av för att komma fram till Odinsvägen och därefter fortsätta fram till torget där vi startade.

Passa på att även gå upp på Lotsberget för att sitta en stund på bänken och titta på den fina utsikten mot Jungfrufjärden och Dalarö ström.

Bilderna i vandringsguiden ger en historisk återblick.

Pumpen på Dalarö torg.

Dalarö torg var tidigare en plats med livlig kommers vissa dagar i veckan.

Där såldes bl.a. ortens produkter som fisk, bär och grönsaker.

På torget hämtade många sitt dricksvatten ur de två pumparna som fanns där.

Fru Edith Karlsson, Jutholmen, som sålde fisk på Dalarö torg.

Bild ur tidningen Idun 1968.

En pump har återplacerats på torget.

Detta skedde i samverkan mellan Dalarö Hembygdsförening och Haninge kommun 2017.

Pumpen står på samma plats som tidigare.

Pagoden på Dalarö torg.

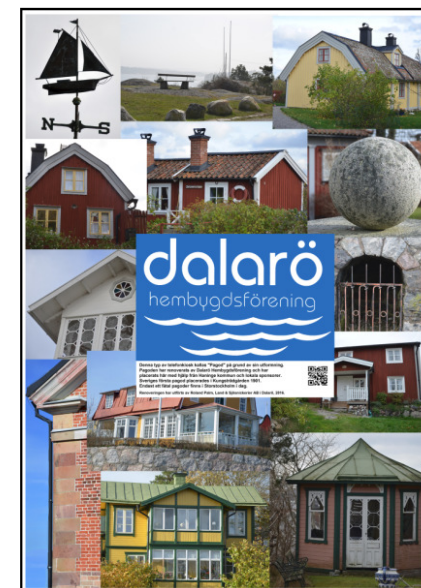
Pagoden har renoverats av Dalarö Hembygsförening 2015-2016.
Den stod under några år nere vid Hotellbryggan.

Sveriges första pagod placerades i Kungsträdgården 1901.
Denna typ av telefonkiosk kallas *Pagod* på grund av sin utformning.

INFORMATION OM PAGODEN PÅ DALARÖ TORG

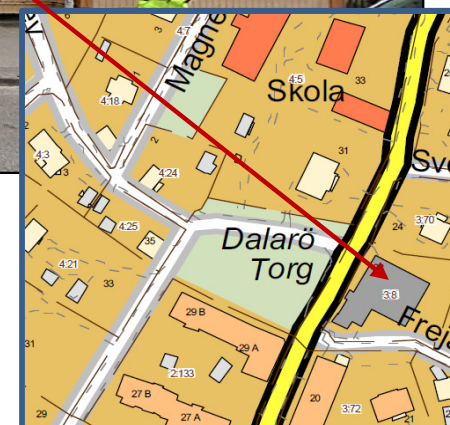
Bild i pagoden. →

Dalarö torg - Nuvarande Norbergs Livs Ica.

Byggnaden, nuvarande Odinsvägen 22, är uppförd ca 1897 av Sofia Kristina Alexandersson. År 1890 grundade Carl Blomqvist och Otto Hedengren sin Speceri- och Diversehandel och 1903 hade de sin verksamhet i huset. Kring sekelskiftet flyttades verksamheten till Odinsvägen 21. Affärslokalen övertogs då av Karlzohns slakteri fram till 1967 då Artur Norberg och hans hustru Stina tog över affärslokalen. De hade tidigare haft mjölkaffär i en annan fastighet vid torget, som numera är riven.

En tillbyggnad uppfördes år 2003 på vänster sida om den gamla byggnaden.

Dalarö torg.

Innan bilismen gjorde sitt intåg gällde hästtransport.
Vid sekelskiftet 1900 fanns det åtta åkare med hästar
som skötte transporterna mellan huvudstaden och Dalarö.

Slakteributiken vid torget, som på 1920-talet
innehades av Knut Ersson med hustru Agda, född
Norberg. Där såldes kött från en lucka på gaveln.
Det lilla huset revs i mitten av 1960-talet
för att ge plats för hyreshus.

Torget 1908.

Affärer i Tegelhuset.

Tegelhuset, Odinsvägen 18, byggt 1944, inrymmer numera Dalarö Fisk och Delikatesser och sedan några år Pizzeria Picasso.

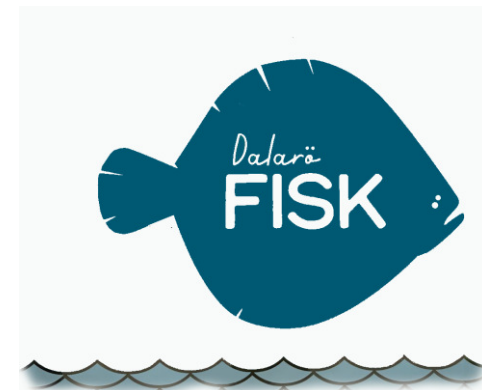
Det har genom åren funnits olika affärer i detta hus bl.a. Posten på Dalarö.

Bageri.

Tidning- och tobaksaffär.

B. N. Marin Elektronik.

Dalarö El, Installationsaffär.

Lanthandeln en liten affärsbyggnad från tidigt 1900-tal.

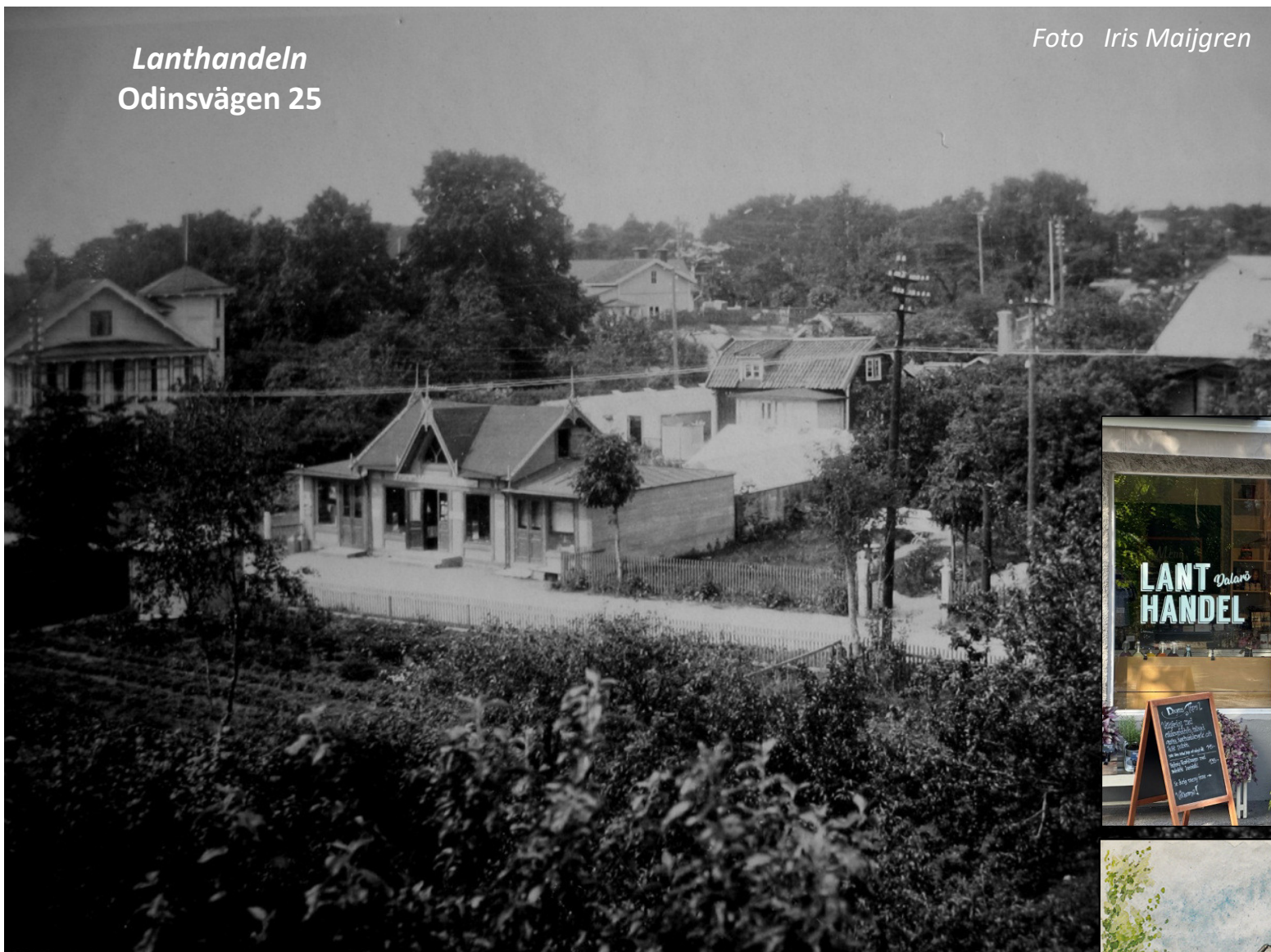

Dalarö Lanthandel och Trädgårdskafé är inrymt i den lilla affärsbyggnaden från början av 1900-talet. Den ägdes först av trädgårdsmästare Axel Martin som sålde blommor och grönsaker här. Numera saluförs såväl frukt, grönsaker, blommor samt delikatesser. Lanthandeln har kvar en del av den gamla butiksinredningen.

Där det tidigare såldes växter kan man nu inta en lunch i bakomliggande trädgård.

Lanthandeln
Odinsvägen 25

Foto Iris Maijgren

Fotot visar trädgårdsmästare Axel Martins Lanthandeln och odlingar 1925. Martin hade även odlingsland längs Odinsvägen ner mot nuvarande Dalarö kanal.

Till höger syns ingången till Tykö pensionat, som revs i samband med att hyreshusen vid torget byggdes på 1960-talet.

Dalakondiset / Brännpunkten

Odinsvägen 14

Den röda byggnaden i hörnet av Odinsvägen / Birkavägen inrymde tidigare modebutik och frisersalong. Här fanns på 1950-talet *Dalakondiset* med sin jukebox.

Under årens lopp har ett flertal olika butiker och andra verksamheter funnits i huset. Till exempel sybehörsaffär, elaffär och under en tid fanns det försäljning av keramik här och då kallades huset *Brännpunkten*.

2024

***Dalakonditoriet* - Odinsvägen 14.**

1932 öppnade här *Dalakonditoriet* av fröken Nanny Lundqvist och 1938 övertogs kaféörelsen av Elsa Eva Rigolet och hennes man.

På 1950-talet samlades här ungdomen för att spela på jukeboxen. Det fanns även senare en TV som lockade den unga publiken.

Servering på gården.
Här fanns även hemgjord glass.

Odinsvägen 23.

Här fanns tidigare Sveriges minsta bank etablerad 1946. Efter att ha legat i detta hus över 70 år flyttade Handelsbanken till en annan lokal innan de stängde sin verksamhet på Dalarö 2021 och hänvisade kunderna till Haninge centrum.

Det gamla huset revs och detta hus byggdes 2018. Det gamla huset kallades *Bankhuset*.

Bostadsrättsföreningen Travet.

Odinsvägen 21.

Tvåvåningshuset, Odinsvägen 21, färdigställdes 2007. Det var de första bostadsrättslägenheterna på Dalarö. Bostadsrättsföreningen tog namnet *Travet* efter namnet på restaurang *Travet* som tidigare fanns på platsen. Ägarinnan hade nämligen vunnit pengar på trav och döpt sin restaurang till *Travet*.

Tidigare hade Blomqvist & Hedengren sin handelsbod här. Huset brann 1950 och husets övre våning förstördes varvid huset fick ett annat utseende.

Restaurang *Travet* 1970.

Blomqvist & Hedengren i början av 1900-talet.

Handlare Carl Carlsson uppförde denna byggnad 1901. Från början drev han diversehandel här. Sonsonen drev därefter en specialaffär för järnvaror och färg fram till slutet av 1980-talet, då huset byggdes om till restaurang och pizzeria.

Odinsvägen 19.

Dalarö skärgårdsrestaurang och pizzeria startade sin verksamhet i byggnaden 1987.

Odinsvägen 19.

Carl Carlssons diversehandel 1910.

Leif Carlssons, färg- och järnaffär, 1980.

Odinsvägen 15.

Bilderna visar det nya bageriet som ersatte det gamla vilket brann ner i slutet av år 2001.

Det gamla bageriet på Odinsvägen 15.

2000.

Det gamla bageriet var välkänt för sina Dalarölimpor och smörgifflar.

Dåvarande ägaren Sven Schultz med sonen Arne och vid affärsdisken hustrun Sally.

2000.

Branden 2001.

Dvärgbacken 1.

Kommendantbostaden

Den röda byggnaden i två våningar kallas för *Kommendantbostaden*. Huset var redan år 1773 huvudbyggnaden på en Dalarögård, omfattande en stor del av kvarteret *Kättingen*.

Namnet *Kommendantbostaden* har huset fått efter en kommendant, Alexander Falkman, som köpte gården år 1820 för att bo där efter sin avgång från det militära.

Från 1770 till 1820 fanns det ett postkontor i huset.

Karta från 1896.

Vill du se några hus från slutet av 1800-talet – Gå då uppför den lilla trappan, innan du fortsätter vandringen på Odinsvägen.

Dvärgbacken 5.

Dvärgbacken 3.

Dvärgbacken 1B.

Tullhuset, Odinsvägen 6A.

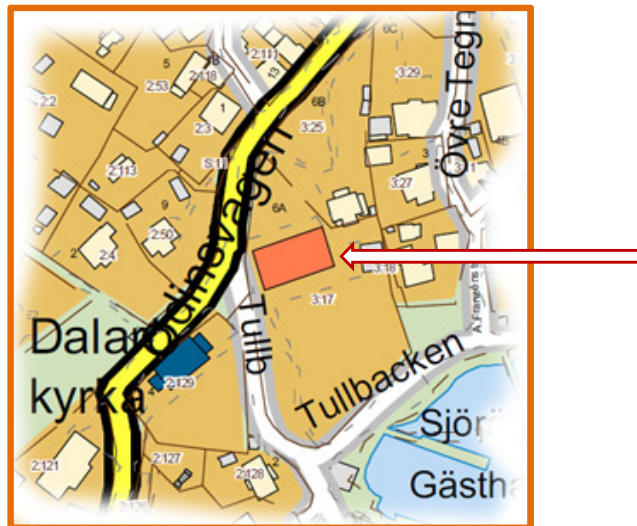
Tullhuset ritades av arkitekt Erik Palmstedt och uppfördes på uppdrag av Gustav III under åren 1787 – 1788. Dalarö var fram till 1928 en av tullens kontrollstationer för inkommande varor.

Huset är sedan 1935 statligt byggnadsminne och ägs av Statens fastighetsverk. Efter restaurering av huset och på initiativ av tulldirektör Olof Monthan, invigdes här år 1958 ett tullmuseum. År 2000 flyttades tullmuseet till Alströmergatan i Stockholm, men numer finns bara museet digitalt.

Idag hyrs delar av Tullhuset av Dalarö Kultur och Föreningscentrum som i sin tur hyr ut lokalerna för olika evenemang.

Andra utrymmen i Tullhuset hyrs ut direkt av Statens fastighetsverk.

Källarvåningen innehåller en restaurang.

Tullhuset.

Under tiden tullhuset var tullmuseum visades tulldirektörernas representationsrum från olika tidsepoker. Övervåningen innehöll olika beslagtagna smuggelredskap.

1800-talrummet.

1700-talrummet.

Jugendrummet.

Övervåningen.

Kyrkans förkunnelseträd.

I hörnet Odinsvägen / Tullbacken, vid kyrkotomten, står en ek kallad *"Förkunnelseträd"*.

Trädet har använts för meddelanden till ordsborna sedan lång tid tillbaka.

Idag används trädet för kyrkans meddelanden.

Tidigare kyrkoherden Allan Lindeberg brukade skämtsamt undra, hur det stora trädet kunde stå så stadigt med så många nubbar i sig.

En törstande själ vid kunskapens träd.

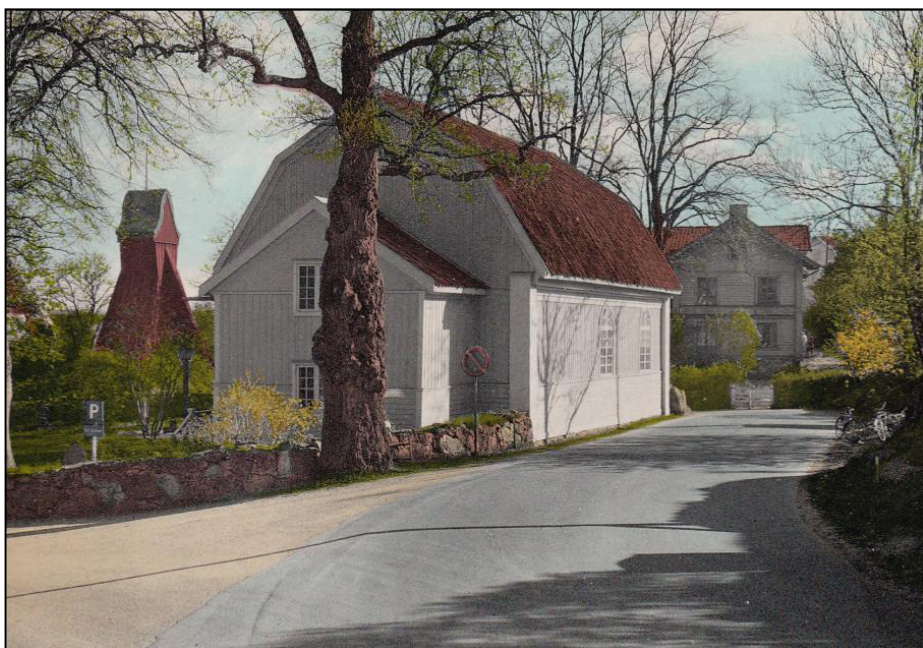
Teckning av Conny Burman från början av 1900-talet.

Dalarö kyrka.

På 1600-talet lydde Dalarö under Tyresögodset. År 1649 donerade grevinnan Maria Sophia de la Gardie, änkan efter riksdrotsen greve Gabriel Oxenstierna, "Till Daleröö cappels uppbygning Ett hundra Specie Rijkzdaler". Detta gjorde att Dalarö kunde få ett kapell uppfört och invigt år 1652. Under 1780-talet byggdes kapellet till och kyrkan fick sin nuvarande exteriör. Detta skedde genom en donation av löjtnant Carl Christian Gyldener. Den nya kyrkan invigdes år 1787. Under årens lopp har kyrkan restaurerats vid ett flertal tillfällen.

Låset på kyrkans port är gjort av Dalarösmeden Martin Davidsson.

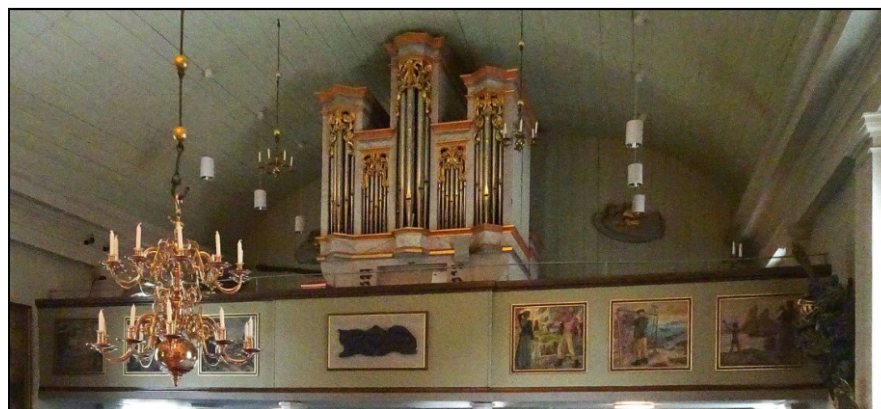

På trädet vid entrén mot Odinsvägen sitter en skylt som visar de böner som läses vid morgonringningen och aftonringningen.

VID MORGONRINGNINGEN:
LOVA HERREN; MIN SJÄL, OCH ALLT DET I MIG
ÄR HANS HELIGA NAMN. AMEN.

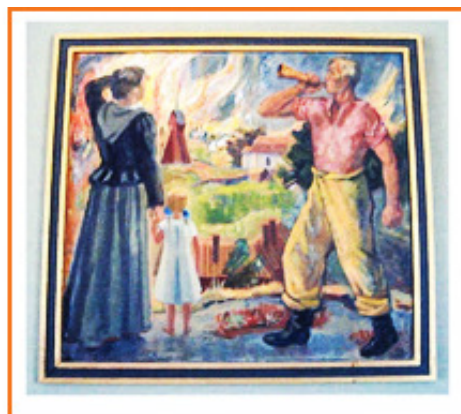
VID AFTONRINGNINGEN
HERRE, GIV VÅRA SJÄLAR DEN FRID SOM
VÄRLDEN ICKE KAN GIVA. AMEN

De sex oljemålningarna på läktarbarriären målades av konstnären Torsten Norberg. De visar olika händelser ur Dalarö's historia.

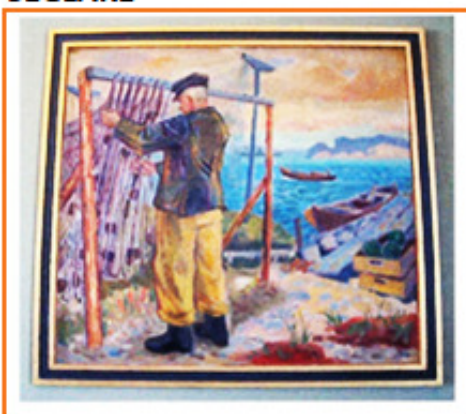
SEGLARE

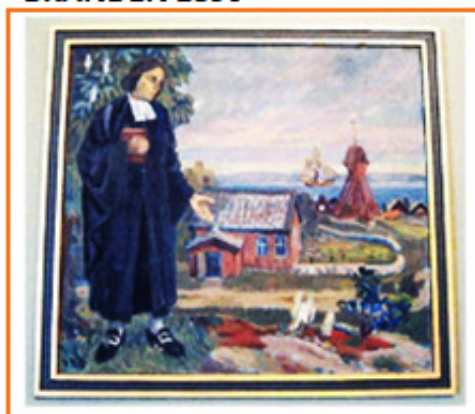
BRANDEN 1890

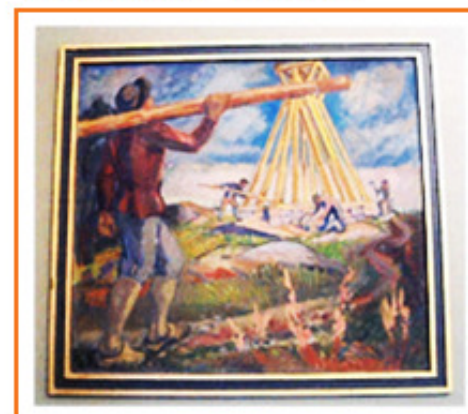
"RIKSÄPPLET" FÖRLISER

FISKARE

SEXTONHUNDRATÅLSKAPELLET

KLOCKSTAPELN RESES

Klockstapeln.

I backen vid kyrkan står klockstapeln. Den byggdes år 1745 och kallas för "*Basfiolsfodralet*". Klockstapeln har två klockor, den lilla från år 1656 och den stora från 1745.

Stora klockan.

Lilla klockan.

Fredrikshäll / Gammelgården, Odinsvägen 5.

Gammelgården ägs av Dalarö, Ornö, och Utö församling.

Här finns pastorsexpedition och samlingslokaler.

Kyrkans konfirmandundervisning och barnverksamhet bedrivs också här.

Huset uppfördes av handlanden Fredrik Westenius som kom till Dalarö 1859 för att överta arrendet efter handelsman Blomberg som en gång startade *"Blombergska handelsboden"*. Westenius lät bygga Gammelgården som egen bostad och gav fastigheten namnet Fredrikshäll. Inflyttningen ägde rum 1869.

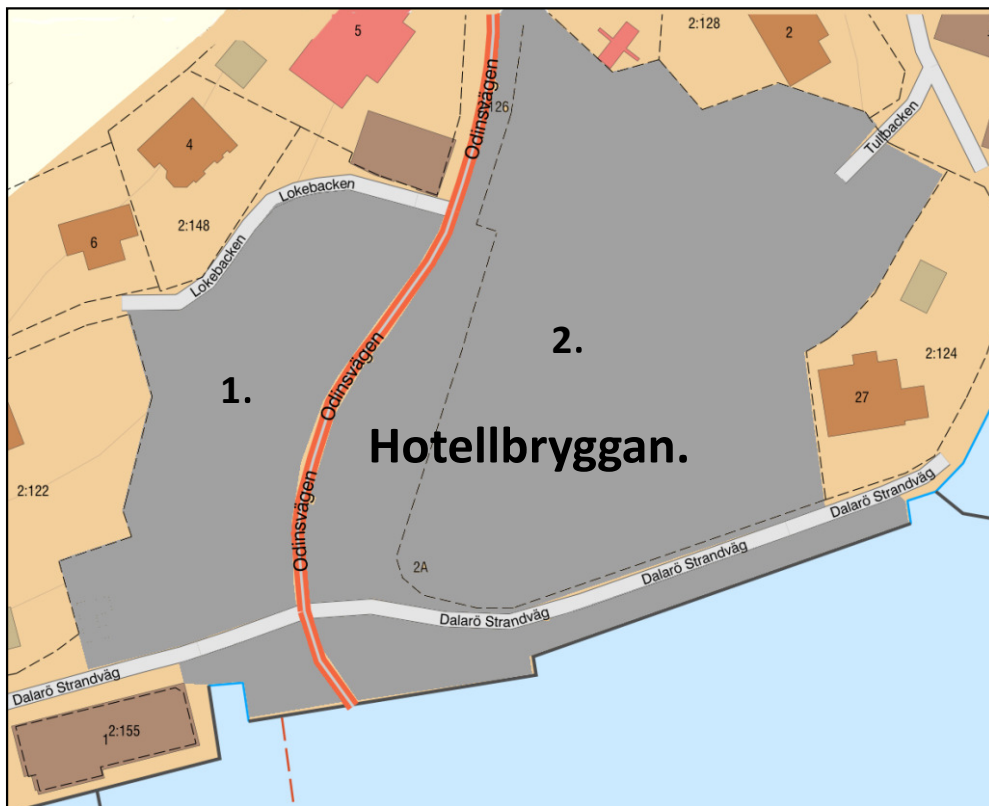
Affärshuset, Odinsvägen 5.

Affärshuset som byggdes av handlaren Nils Fredrik Blomberg 1857 som dör 1859, då endast 38 år gammal. Handlaren Fredrik Westenius tar då över verksamheten. Här handlade även öbor från Ornö, Utö, Muskö och Nämdö.

Sedan dess har Affärshuset använts till olika verksamheter genom åren som diversehandel, skomakeri, turistbyrå och utställningslokal och som försäljningslokal.

Början av 1900-talet.

Området vid Hotellbryggan är det område som genomgått de största förändringarna på Dalarö genom tiderna.

Många byggnader har rivits andra har kommit till.

1. Där det nu är uppställningsplats för Ornöfärjan fanns fram till 1965 först ett gästgiveri som senare blev restaurang/hotell och ett intilliggande tvåvånings stenhus.

2. Där det nu har byggts bostadsrätter har tidigare funnits ett vinterhotell/klubbhus, vilket var ett annex till restaurangen/hotellet. Vid en brand förändrade husets utseende. Huset döptes efter branden om till Strand Hotell, vilket revs 2019 för att ge plats åt de nuvarande byggnaderna.

Vykortet visar Dalarö Hotell och Restaurang 1920. Byggnaden hade ungefär samma utseende fram till rivningen 1965.

Musikpaviljongen, som revs 1924, stod från 1830 till 1907 på Strömparterren i Stockholm innan den flyttades till Dalarö.

1940-tal

Vid Hotellbryggan.

Det var först en privatbostad innan det blev ett annex till Dalarö Hotell och Restaurang och döptes till Vinterhotellet/Klubbhuset.

Strand Hotell.

Här ser man att huset efter branden sänktes med en våning.

Förhandsbild 2024.
Inflyttning kommer att ske 2025.

2024-07-16.

***Klappbryggan* vid Dalarö Strandväg.**

Vandringen fortsätter utefter Dalarö Strandväg i riktning mot Fiskarhamnen. Invid kajen ligger *Klappbryggan*, där man förr "klappade" tvätten. Hissanordningen gjorde det möjligt att komma nära vattnet oavsett om det var hög- eller lågvatten. Klappbryggan är kulturminnesmärkt enligt KML (Lagen om kulturminnen).

Klappbrygga från 1800-talet låg tidigare i Fiskarhamnen.

Vandrarhemmet *Lotsen* / *Lotsvaktstugan*.

Det grå huset vid vattnet var tidigare *Lotsvakthus*. Lotsar har funnits på Dalarö sedan 1600-talet. Det gamla Lotsvakthuset brann 1890 och ett nytt byggdes året efter i schweizerstil.

Vid en renovering 1933 togs alla utsmyckningar bort och huset fick därigenom sitt enkla utseende.

Lotsverksamheten upphörde år 1979.

Idag används huset som vandrarhem och är ett av de minsta vandrarhemmen i Sverige.

2011.

Teckning ur Dalarö Turistbyrås prospekt
"Sevärt i Dalarö" 1987.

1902.

Huset i Fiskarhamnen som varit lots- / tullvaktstuga, tullens garage, våffelstuga och nu nyttjas som kök till vandrarhemmet Lotsen.

Huset uppfördes på 1860-talet efter ritningar av Nils-Gustav von Heidenstam, far till den kände diktaren. Byggnaden har en väl bevarad exteriör och är ett bra exempel på schweizerstil.

Teckning ur Dalarö Turistbyrås prospekt "Sevärt i Dalarö" 1987. Vy från sjön.

2011 när det var våffelstuga.

Utsmyckningen på taket.

Tullhusparken vid sjösidan av Tullhuset.

Invid Tullhusparken finns konstnärinnan Ursula Schützs bronsskulptur *"Uppbrott och hemkomst"*, som är ett minnesmärke för att hedra de människor som 1944 flydde undan Röda armén. Nästan 40 000 balter flydde till Sverige, varav många landsteg på Dalarö.

Uppbrott och hemkomst.

Dessa minnesmärken sattes upp 2004.

Fiskarhamnen.

Längst ut på udden och bakom det lilla huset finns moringar för förtöjning av fartyg.

Teckning ur Dalarö Turistbyrås
prospekt "Sevärt i Dalarö" 1987.

Dessa moringar har en kraftig ringbult av stål, fastsatt i berget. De har använts av gästande fartyg, troligen användes de även en tid som förankring av det kallbadhus som låg här tidigare.

Fiskarhamnen.

Illustration gjord av Carl Svante Hallbeck för Ny illustrerad tidning 1871.

Fiskarhamnen – Anders Franzéns museum.

Anders Franzéns museum, byggnadsminnesförklarat sedan 2011, är en gammal saltbod från år 1865. Anders Franzén köpte den 1950 som forskarstuga i arbetet med kartläggningen av sjunkna skepp som bland annat ledde till upptäckten av regalskeppet Vasa.

Muséet ägs sedan 2003 av Dalarö Hembygdsförening.

Dykarklockan till höger om stugan är skänkt till Dalarö Hembygdsförening av Kungliga Tekniska Högskolan.

Det är en replik av en dykarklocka som Anders Franzén lät tillverka för att visa hur man kunde bärga kanoner från sjunkna skepp.

Interiören på nästa sida visar en del av de föremål som Anders Franzén under årens lopp samlat på och som han bland annat funnit i samband med dykningar.

INFORMATION OM ANDERS FRANZÉNS BOD I FISKARHAMNEN

INFORMATION OM DYKARKLOCKAN I FISKARHAMNEN

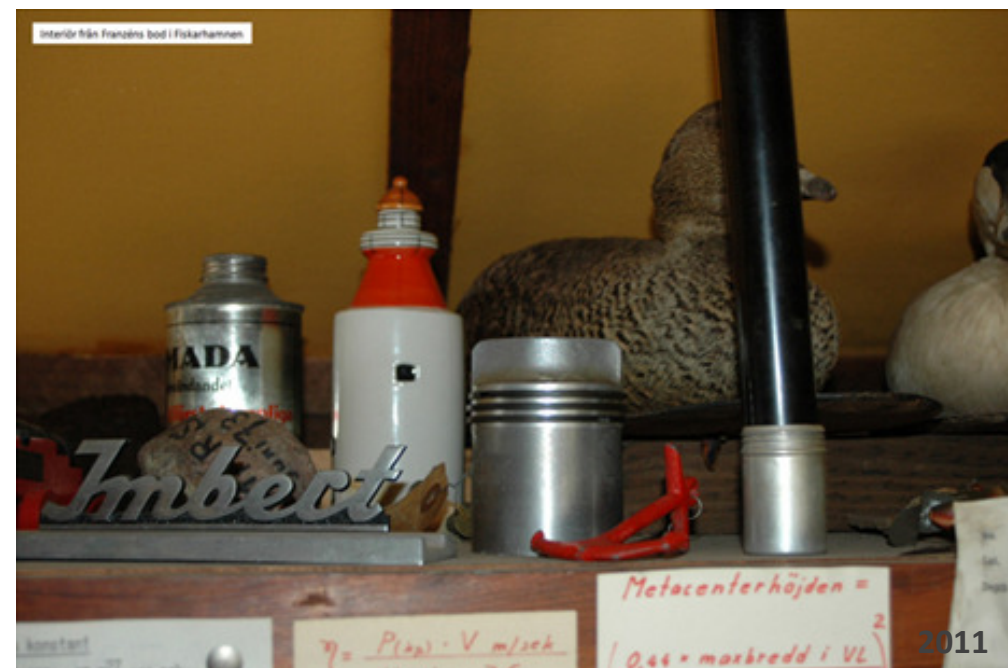
Dykarklocka (replik) från 1600-talet

Anders Franzén lät tillverka den för att visa hur man tidigt kunde bärga kanoner från sjunkna skepp

Klockan är skänkt till Dalarö Hembygdsförening av KTH, Stockholm, som utförde provdykningar med den. Den invigdes den 20 juli 2008.

dalarö
hembygdsförening

ANDERS FRANZÉNS MUSEUM

Interiör i Franzéns bod i Fiskarhamnen.

Prästgården vid Nedre Tegnersvägen 2.

Anders Franzéns trappa leder upp till prästgården.

Genom en donation av C. C Gyldener år 1776 fick Dalarö ett prästboställe. —→

1890 revs de gamla prästbostället och den nuvarande byggnaden uppfördes. Prästgården har sedan dess byggts om och exteriören har förändrats.

Fastigheten ägs av Dalarö, Ornö och Utö församling.

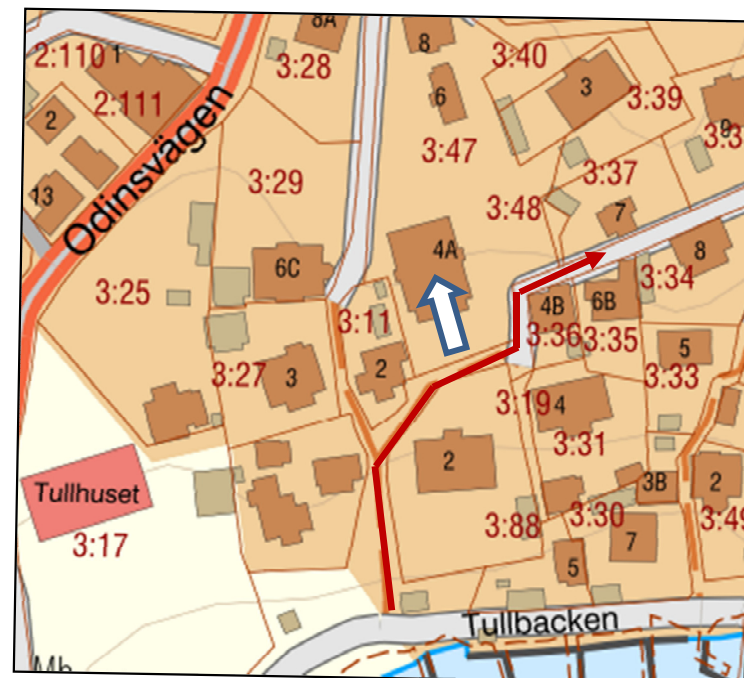

Huset som testamenterades till Dalarö församling av arrendatorn till Smådalarö gård, överstelöjtnant Carl Christian Gyldener och tillföll församlingen 1779.

Societetshuset.

Societetshuset fick sitt typiska schweizerstil på 1860-talet. Då blev det också centrum för sommargästande societet och kungligheter. Här ordnades baler, middagar, teater och andra festligheter för en utvald skara.

Byggnaden är genom sin rika ornamentering och sitt väl bevarade yttre av stort kulturhistoriskt värde. Den är kulturminnesmärkt enligt KML sedan 1981. Huset är sedan 2002 privatbostad.

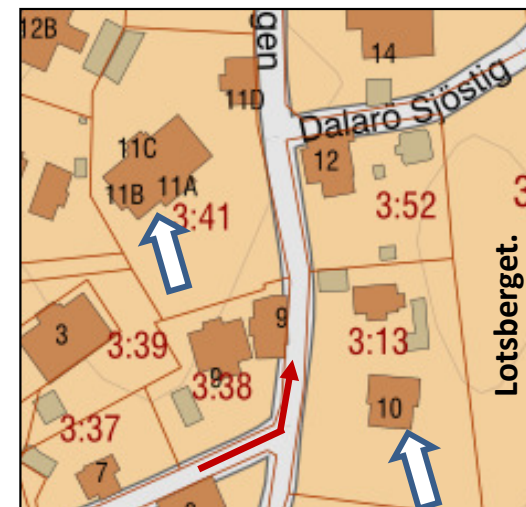

Villor vid Wallinvägen.

Wallinvägen kantas av hus som är väl bevarade sedan förra sekelskiftet.

Det var vanligt att de bofasta Dalaröborna under sommaren flyttade ut i ett mindre hus och hyrde ut sin permanenta bostad eller att husen nyttjades som pensionat under sommarhalvåret.

På Dalarö fanns som mest, lite över 20 pensionat.

Villa Floryhof som under en tid var pensionat.
Wallinvägen 11.

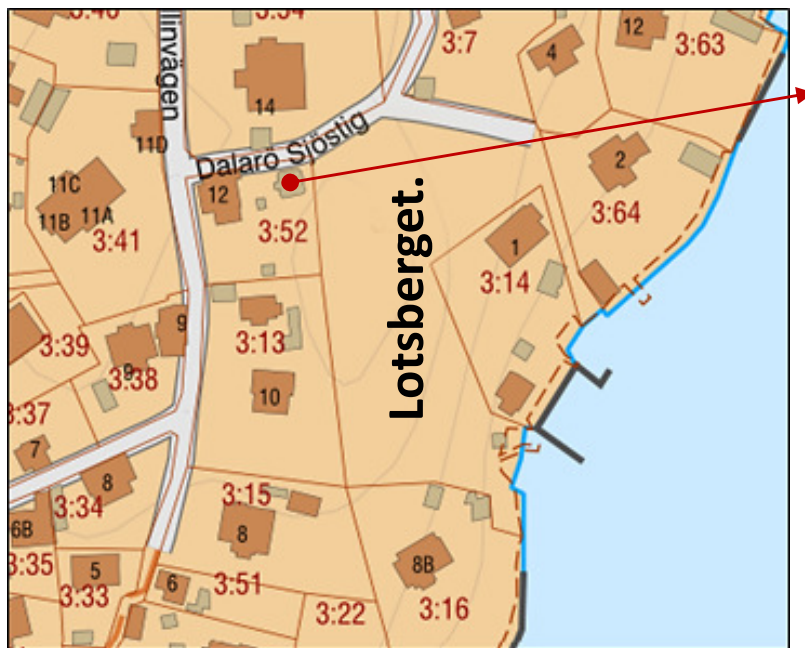
Villa Runhäll, Wallinvägen 10.

Undantaget, Wallinvägen 12.

Till höger om trappan upp till *Lotsberget* ligger *Fogelströms undantag*, en säregen byggnad som byggdes 1978. Huset är ritat av arkitekten Jan Gezelius.

Familjen Fogelström som ägde fastigheten i början av 1970-talet, ville komplettera sitt sommarboende vid Dalarö Lotsbergs nordvästra fot. En byggnad från 1903 skulle ersättas.

Efter en lång kamp mellan arkitekten Jan Gezelius tillståndsmyndigheterna och byggnadsnämnden lyckades man 1974 ena sig om bygglov.

Lotsberget.

En brant trappa leder upp till Lotsberget. Här finns bord och stolar och en runtomstikt in mot samhället och ut över skärgården.

Här finns en signalmast där man förr hissade signaler med kombinationer av kon, tratt och klot för att ge sjöfarande information om vind. Detta arbete sköttes genom lotsstationen och upphörde år 1952.

INFORMATION OM STORMVARNINGSSIGNALEN PÅ

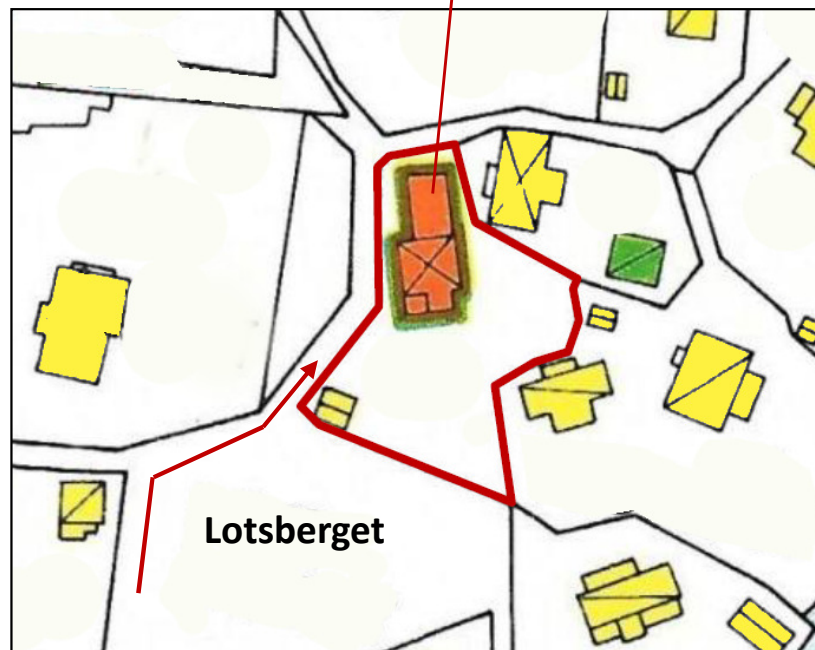
LOTSBERGET

Villa *Mariedal*, Dalarö Sjöstig 6.

Nedanförlotsberget till höger på *Dalarö Sjöstig* ligger en typisk på- och tillbyggd allmogebyggnad från år 1865.

En tid fanns här en sockerbagare, som tillverkade konfekt och glass, som såldes på Dalarö Torg.

Birkavägen 14.

Huset ägdes från 1872 av mästerlotsen Gustav Dahlström som hyrde ut det som sommarhus till familjen Lamm med dottern Emma. Hon blev hustru till konstnären Anders Zorn som vistades här under åtta somrar och fann många motiv till sin konst.

På trappan invid Brandbacken sitter Anders Zorn. Närmast honom hans hustru Emma Lamm. Stående bakom med något tyg på vänster arm står Emmas mor, änkan Henriette Lamm. Gossen på cykeln är Nils Geber. T.v. har vi Henriettas trotjänarinna Karolina Rosander och kokerskan Klara.

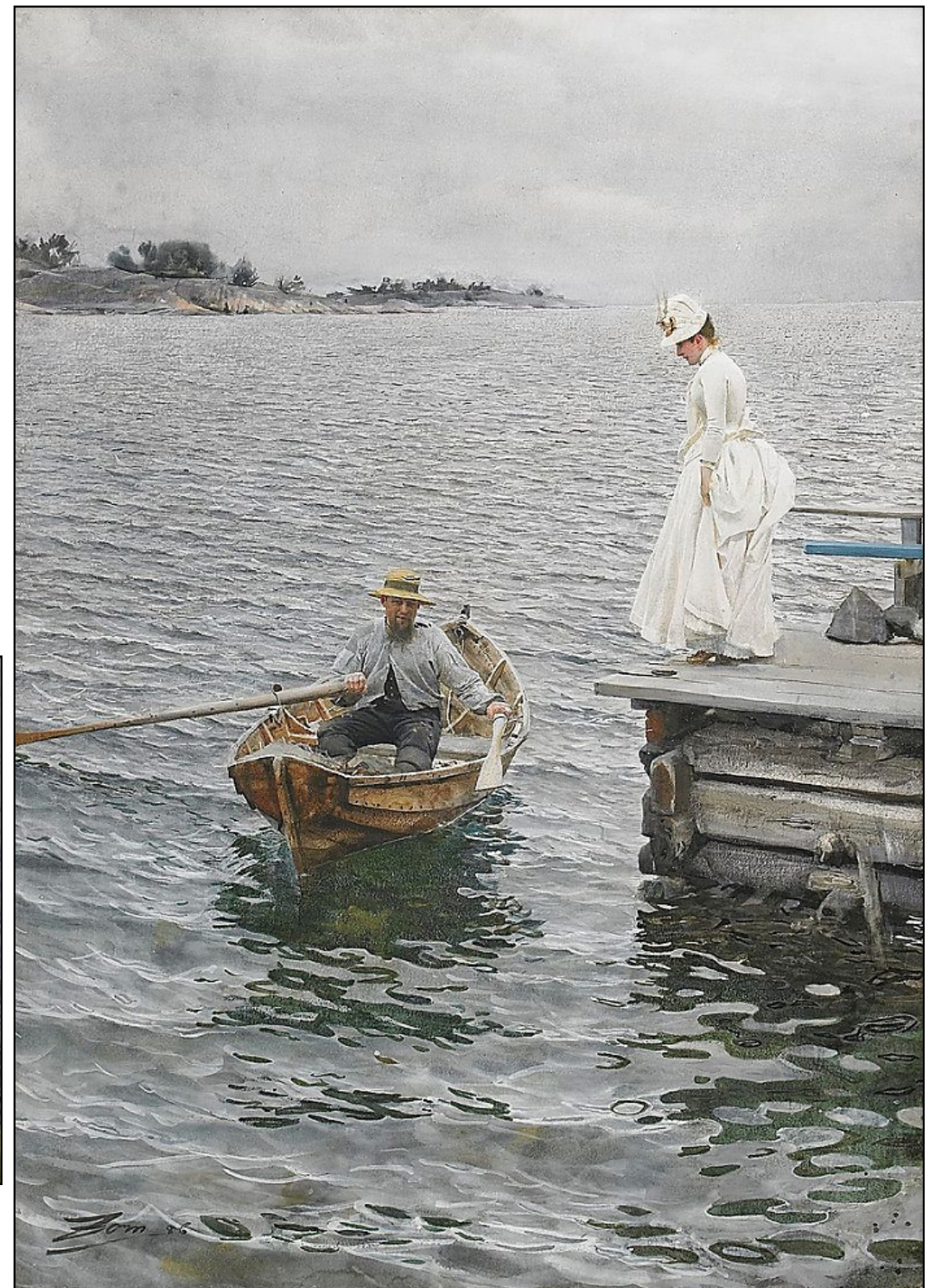
Birkavägen 14.

Zorns tavla *Sommarnöje* från 1886.

På bryggan står Emma Lamm och i båten sitter Gustav Dahlström.

Bryggan i målningen låg nedanför familjen Lamms hus på Birkavägen 14.

Här upptäckte han vågornas spel i vattnet och här utvecklade han konsten att så minutiöst noggrant återge dessa i sina akvareller. Det var också här på Dalarö som Zorn började måla nakna kvinnor i den fria naturen.

Dalarö Hotel / Bellevue, Wallinvägen 26.

Bellevue byggdes 1886, av byggmästare Adolf Wallander, i pampig holländsk renässansstil, som sommarhus.

Några årtal i husets historia:

1884 Byggandet av Wallanders magnifika sommarvilla Bellevue påbörjas.

1894 Doktor Carl Hjalmar Hjort köper sommarvillan Bellevue och startar pensionatsverksamhet.

1920 AB Dalarö Hotell köper Bellevue och driver det som annex till Dalarö Hotell.

1952 S:t Lukasstiftelsen köper fastigheten och döper den till Dalarö gästhem.

1981 Ola och Greta Lundström köper fastigheten och namnändrar den till Dalarö Pensionat.

2001 Karl Bertil Tvärnstedts dödsbo köper och ändrar namnet till Dalarö Hotell Bellevue.

2024 Mot sjön byggs 3 bostadshus och i det stora huset blir det bostadsrätter.

Drabantgården, Wallinvägen 25.

Tvärsöver vägen ligger ett gammalt soldattorp kallat Drabantgården. Byggt i början av 1800-talet.

Här fanns under en tid
"Tilda Uttermans café".

Innan Anna Mathilda Utterman öppnade sitt Café var hon brevbärare och blev känd som duglig och ärlig i sin tjänst. Hon blev kallad *Vackra Tilda*, *Brefdufvan* eller *Fröken von post*.

Tilda Uttermans café som
hon öppnade 1896.

Villa *Lusthuset*, Baldersvägen 4.

Stora huset byggdes 1990 och är hopbyggt med ett lusthus från 1895. Lusthuset tillhörde ursprungligen fastigheten mot Baldersvägen, med nuvarande adress Odinsvägen 30.

**Lusthuset var kraftigt angripet av röta men fick en välbehövlig restoration 1990.
Lusthuset byggdes då ihop med huvudbyggnaden.**

Villa Kina, Odinsvägen 30.

Villa Kina finns upptaget på 1878 års karta. Det kallas *Kinahuset* på grund av de kinesiska dragen i arkitekturen, svängda takfall m.m.

Fastigheten var pensionat från mitten av 1930-talet till mitten av 1960-talet.

På gaveln mot Odinsvägen finns ett tibetanskt vishetsmantra målat. Texten efterliknar enligt experter på Etnografiska museet det tibetanska mantrat "OM MANI PADME HUM". Det är det vanligaste mantrat inom den tibetanska buddhismen.

Huset 1879.

På 1940-talet blev huset reveterat i likhet med många äldre hus på Dalarö. När reveteringen togs bort 1990 kom den ursprungliga färgen fram.

Villa *Fridhem* byggd 1865, Odinsvägen 37A.

Mittemot Kinahuset ligger *Fridhem* med sin glasade veranda. Den är en av de bäst bevarade villorna från 1860-talet. Villan har hämtat stildrag från italienska villor blandad med schweizerstil.

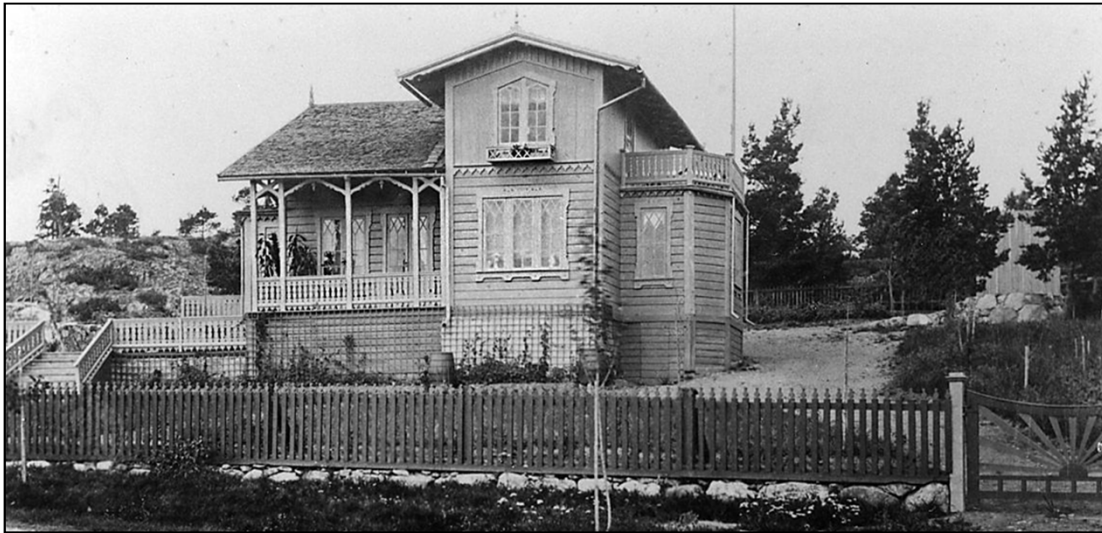

Bild från 1886.

Dalarö skola.

Det äldre skolhuset byggdes år 1875.

De nya skoldelarna påbörjades 1958 och har sedan tillbyggt efterhand som antal barn ökat.

Idag undervisas här årskurserna 0-9.

Dalarö Folkskola 1914.

På övre balkongen står folkskolelärare Anderssons hustru med sonen Ansgar och på nedre balkongen står småskolelärarinnan Berna Gabrielsson och Adolf Andersson.

Småskolan hade sitt klassrum på högra sidan av byggnaden och storskolan på den vänstra sidan.

Villa *Tre Berg* och fyren *Kofoten*, Odinsvägen 31.

Huset som gränsar till Dalarö Torg kallas för "*Tre Berg*" efter de tre personer som ägt huset under 1900-talet. Alla dessa hade namn som slutade på "berg".

Huset byggdes 1866 och har under åren genomgått omfattande förändringar och använts för olika ändamål som bostad, läkarmottagning, polisstation, kommunalkontor, bibliotek, museum och lokaler för Hembygdsföreningen.

Fastigheten ägs nu av Haninge kommun och skolan disponerar idag hela huset.

Fyren som syns till vänster om *Tre Berg* kallas *Kofoten*. Den var en av de första ledfyrarna i Stockholms skärgård, färdigställd 1883. Fyren är skänkt av Sjöfartsverket.

Vandringen är härmed slut.

Dalarö Hembygdsförening hoppas att Du har haft glädje av promenaden och att den gett dig inspiration att upptäcka mer av Dalarös rika kulturarv.

Lite mer hittar du på vår hemsida och kan ta del av på vår Facebook sida.

Vi har även fördjupade fakta om de hus och platser som berörts i denna vandringsguide.

Hemsida
www.dalarohembygd.se

Information / Kontakt
information@dalarohembygd.se

Facebook
www.facebook.com/dalarohembygd/

Är det något i vandringsguiden du saknar eller tycker att vi ska ändra så hör av dig!